

dugu, beraz, hedatuagoa, errotuagoa gizartearen beraren barne-egituran. Hau honela izanik, eta hizkuntzen elementu 'diferentzialetik' abiatuz gero, herri arazoa batez ere hizkuntzaren inguruan kokatuko* da».

Begiarmenek gero Gotzon M. Garate aztertzen du, eta hemen dator saltsa. Hasteko, Garatek Marxez dituen aurreritziak* aztertzen dira, eta jarraian haren liburu-tako hainbat pasarte. Guk, lehen bezala, bat kopiatuko dugu. Garatek hau idatzi zuen: «Errusian, esate baterako, 'ofizialki' proletar goak burgesia menderatu duelarik, Baltiko-herriak, Ukraina-herria, e. a., herri zapalduak ditugu, eta nazio kapitalistetako baino goxoago ez diren zapalbidetaz izugarri zapalduak». Eta Begiarmenek komentario hau egiten du: «Halere, Gotzon M. Garateren baiezkuntza hau, egiaren ohoretan, gezurtatu beharrean gaude. Zeren gure aburua* da, nazionalidade menpekotuei 'burujabetasun politikoa' ematen ez zaizen bitartean, nazionalidadeen berdintasunera ez garelako ailegatuko,* eta, ondorioz, Errusian eman den soluzioa ez dela erabatekoa.* Hala eta guztiz, Errusian, herritasunari eta sozial sistimari dagokionean, nazionalidade menpekotuei eman zaizkien soluzioak inongo kapitalista herritan eman direnak baino askoz hobekak dira, noski. Eta hori kostatzeko, hango eta hemengo praktika ez dago gehiegi ezagutu beharrik».

Liburu honen azken partean, Gurutz Ansolaren «Euskal Herriko ekonomiaz» aztertzen da, eta sozial ikuspegitik batez ere hainbat huts aurkitzen dizkio Begiarmenek. Adibidez, Ansolak hau idatzi zuen: «Euskal Herriak mende honetan daukan kontradiziorik gogorrenetakoa hau da, zalantzarik gabe: alde batetik geure herritasunaren eta euskaldungoaren alde, ekintza programaturik ezin gorpuztu; eta bestetik egunetik egunera gure nortasuna arrotz-etorreraren ugaldetean* itotzen». Begiarmenek honela komentatzen du: «Kontradizio gogorrenak zer esan nahi du? Funtsezkoena? Begira, euskaldungoa galtzen hasi bada, ez da arrotz-etorriengatik izan. Aspaldi lehenago ere euskaldungoa galtzen hasirik zegoen... Eta ondo dakigu jakin, feudal jauntxo haien eta komertzianten burges hauen arteko borroka zertan amaitu zen. Finean, Bergarako besarkada!... Eta zertarako elkar ententitu? Bistan dago: menpeko popular klase guztiei beren legeak ezartzeko. Orduan, euskaldungoaren kontradizio funtsezkoa hontan datza.* Hori garaitu gabe, euskaldungoa ez baita* da salbatuko». (Xabier Gereño)

4. SIADECO:

Goiherri bailara industriagintza bidean.*
Gero, Bilbo, 1974.

350 horrialdetako liburu mardula, estatistika eta zenbakiz bete. Beraz, liburu tekniko baten aurrean gaude, goi mailako teknikari talde batek egin baitu; baina, hizkuntzari bagazokio, euskara batez idatzia da.

Hemen ez dugu aipatu baino egingo liburu hau; baina biziki gomendatzen diegu batez ere ekonomilari eta soziologoei, zeren,* liburua Goiherri bailarara mugaturik egon arren, konklusioak beste eskualdeetara ere heda* baitaitezke. Lan serioa, ongi egin eta presentatua, eta, dudarik gabe, sail honetan euskaraz orain arte idatzi diren artean goren. (Xabier Gereño)

5. ALTUNA, Jesus:

Lehen Euskal Herria (Guía ilustrada de prehistoria vasca. Guide illustré de préhistoire basque).
Gero, Mensajero. Bilbao, 1975.

Ikustekoa da, benetan, Jesus Altunak prestaturik, Gero argitaldaria hain apainki kalera atera duen liburu hau. Inoiz gutitan ikusi ahal izan dugu euskal liburuetan honelako ikus-gozagarririk. Zer du, bada, liburu honek?

255 horrialdetan jasotzen da euskal prehistoriaren mamia, gaia hain ederki ezagutzen duen Altuna jaunaren eskutik. Joxe Migel Barandiaranen sarreratxo batekin hasten da liburua, ondotik autoreak berak hitzaurre llabur bat ematen diola. Ondoren dator begien gozamina: marrazki* eta argazkiak.*

Prehistoriako gure aztarnategiak* non dauden adierazi nahirik, bederatzi mapa ematen ditu autoreak, eta beste marrazkien bidez ematen zaigu albiste onik ere. Baina apaingarrietan atseginenak argazkiak ditugu. Argazkiok gaiaren harian datoz, prehistoria zaharretatik erromatarren garairarte: berrehun bat argazki eder, kolore guztiekin.

Mota desberdinetako argazkiak aurkitzen ditugu liburuan, denak elkarren osagarri, eta —autoreak ongi ezagutzen duen pedagogia goxo batekin— irakurlearentzat lagungarri aproposak. Aztarnategietara kanpotik goazela, lehendabizi aztarnategion inguruak ematen zaizkigu. Eta hurbilagoatik, haitzuloen sarrerak: argazkietan ikus ditzakegu euskal bizitoki zaharrenen atariak (Lezetxiki, Aizpitarte, Ekain, etab.). Eta haitzuloen margazkiak* ere hor daude: zaldiak, oreinak,* basidiak*..., garai haietako gizonaren kezken agergarri. Gure pintura zaharrak beren edertasun osoan jaso dira liburuan.

Eta liburu hau museo antologiko bat da. Geure erakustokiak hirietan banatuta daduzkagu; joateko ere bertarik* ez. Museo horietan baino orosoago* eta txukunago topatuko ditugu liburu honetan aintzinako gizonaren tresnak (harlanduak, geziak*...) eta garai haietako animalia eta giza hondar-mondarrak (hezur, buruhezur, eta abar).

Zer esan liburuaren balioaz? Euskarak aspaldidanik espero dituen liburu bikain* horietako bat dela. Autoreak, argitaldaria eta babesemale izan den Lan Kideen Aurrezkiak, guztion txaloak merezi dituzte. Apaingarriak ezin hobekak gertatu dira; inprimaketa lana, biribila. Noiz ikasiko ote dute gainerako Aurrezki Kutxa dirudunek, euskarari eta euskal kulturari holamoduzko lanak eskaintzen? Zarionak lan honetan parte hartu duten guztiei. (Joanes Goia)

O H A R R A

ANAITASUNAREN abonatuak

Bulegoko lana errazteko eta irakurleak hobeto zerbitzatzeko, aurrerantzean abonamendu guztiak urtearen hasieran ordainduko dira.

Beraz, 1974.ekoa urrian ordaindu duzuenoi, orain berriro joango zaizue aurtengo errenbolsua. Ezkerrik asko aurrez!